

Biblioteksplan 2024–2027

Diarienummer:	BN 2023/00098
Paragraf:	BN §137
Beslutsinstans:	Kommunfullmäktige
Beslutsdatum:	
Informationsklassning:	K1, R2, T1, S2
Dokumentansvarig:	Förvaltningschef Bildningsförvaltningen
Giltighetstid:	2024–2027
Föregående diarienummer:	18/BN 0103
Föregående beslutsdatum:	2020-08-24
Föregående beslutsinstans:	Kommunfullmäktige
Föregående paragraf:	KF §102

Biblioteksplan 2024–2027

Innehållsförteckning

Biblioteksplan 2024–2027	2
Inledning	3
Biblioteken i Motala	4
Götabiblioteken	5
Bibliotekens prioriterade grupper	6
Bibliotekens fokus- och utvecklingsområden	7
Mötesplats för alla	7
Demokrati	7
Tillgänglighet	8
Biblioteket som lärmiljö	9
Medier och information	9
Integration, mångkultur och nationella minoriteter	10
Läslust	11
Digital delaktighet	11
Samverkan	12
Utvecklingsområden	13
Referenser	14

Inledning

Bibliotek är en lagstadgad verksamhet som är en central del i ett demokratiskt och hållbart samhälle. Motala kommuns biblioteksorganisation består av folkbibliotek, skolbibliotek och gymnasiebibliotek. De olika bibliotekens uppdrag skiljer sig åt.

Definition av folkbibliotek:

Folkbiblioteket är en kravlös mötesplats med fri och obegränsad tillgång till kunskap, tankar, kultur och information. Biblioteket är öppet för alla. Det stimulerar det individuella och det livslånga lärandet och bidrar till att skapa förutsättningar för kreativa och kritiskt tänkande människor.

Definition av skolbibliotek:

Skolbiblioteket är en lagstadgad pedagogisk funktion som stöder elevernas lärande och används aktivt i undervisningen. Ett skolbibliotek är en demokratisk rättighet där alla elever ges möjlighet att hitta läslusten och stärka sin läsutveckling. Skolbibliotekarien ansvarar också för att stärka elevens medie- och informationskompetens. Rektor ansvarar för skolbiblioteksverksamheten.

Enligt lag (Bibliotekslag 2013:801 § 17) ska alla kommuner ha en politiskt antagen biblioteksplan för sin biblioteksverksamhet. Biblioteksplanen ska omfatta alla kommunala bibliotek (folk-, skol- och gymnasiebiblioteken) och deras samarbete med andra kommunala enheter. Samarbeten på kommunal och regional nivå med andra bibliotekstyper ska också beskrivas i biblioteksplanen. Biblioteksplanen ska vara uppföljningsbar och ha en tydlig koppling till bibliotekslagen.

Biblioteksplanen är ett redskap för att på ett strukturerat sätt tillvarata de resurser som finns samt skapa beredskap inför framtiden och stimulera till utveckling. Motala bibliotek ska eftersträva en likvärdighet i utbudet av information, medier och service gentemot kommuninvånarna.

Biblioteksverksamheten i Motala kommun ska genomsyras av kommunens kärnvärden; öppen, stolt och nyskapande. Det moderna biblioteket är en öppen och demokratisk arena som bidrar till både samhällets och människors växande och utveckling. Biblioteken länkar samman traktens historia med nutiden och bidrar till att skapa en stolt och positiv identitet för både individ och samhälle. Biblioteken vågar utmana och vara nyskapande för att verksamheten ska vara fortsatt relevant för medborgarna i det framväxande digitala samhället.

Biblioteksplanen knyter an till lokala styrdokument som finns för Motala kommun så som det lokala utvecklingsprogrammet LUP 2023–2026 och den kulturpolitiska planen. Biblioteksplanen kopplas även till Agenda 2030, IFLA:s/Unescos folkbiblioteksmanifest 2022 och bibliotekslagen samt skollagen och skollagens förarbeten. För skolbiblioteken gäller även läroplanen som styrdokument där uppdraget regleras under rubriken Rektorns ansvar.

Planen är styrande på en övergripande nivå, och ska kompletteras med dokument som styr det dagliga arbetet för de olika verksamheterna.

Biblioteken i Motala

I Motala kommun finns både folkbibliotek för allmänheten samt grundskolebibliotek och gymnasiebibliotek för eleverna inom den kommunala skolan. De fyra folkbiblioteksenheterna Huvudbiblioteket, Biblioteksbussen, Borensberg och Tjällmo bibliotek utgör tillsammans Motala bibliotek som ingår i Götabibliotekens bibliotekssamarbete. Nedan följer presentationer av de olika biblioteken.

- Huvudbiblioteket i Motala som ligger tätortens centrum har öppet sex dagar i veckan, måndag till lördag. Huvudbiblioteket renoverades 2019 vilket gav förutsättningar för att skapa ett bibliotek som ger kommunens invånare en mötesplats för livets alla faser. Huvudbiblioteket hade 2022 cirka 127 000 besökare och lånade ut 144 000 medier.
- Biblioteket i Borensberg har öppet för besökare fyra dagar i veckan, men du kan också besöka biblioteket när det stängt om du är meröppet-låntagare. Borensbergs bibliotek hade cirka 25 000 besök under 2022 och lånade ut 36 000 medier.
- Biblioteket i Tjällmo, som ligger vid ortens skola, är ett integrerat folk- och skolbibliotek. 2022 flyttade biblioteket i Tjällmo till nya renoverade lokaler. Tjällmo bibliotek har öppet för allmänheten två dagar i veckan och även detta bibliotek kan du besöka som meröppet-låntagare. Under skoltid är biblioteket tillgängligt för skolans elever. Från maj 2022, när det nya biblioteket invigdes, till december hade Tjällmo bibliotek cirka 3 300 besök och lånade ut 6 000 medier.
- Motala biblioteksbuss är en mobil biblioteksverksamhet som besöker ett 50-tal förskolor och skolor samt ett 30-tal hållplatser för allmänheten på ett rullande schema. Biblioteksbussen besöker främst landsbygden men även tätortens ytterområden och de tre bostadsområdena Charlottenborg, Ekön och Väster. Utöver fasta stopp används biblioteksbussen också vid aktiviteter och evenemang så som Kulturnatten och Sommarklubben. Under 2022 hade biblioteksbussen cirka 9 500 besökare och lånade ut 46 000 medier.
- Det digitala biblioteket, Götabibliotekens hemsida, är öppet dygnet runt och här kan du söka, reservera och låna om böcker, filmer, tv-spel, tidskrifter med fler medier samt ta del av bibliotekets digitala medier och databaser.

- Gymnasiebiblioteket på Carlsunds utbildningscentrum som är ett yrkesgymnasium med sju gymnasieprogram, Individuellt program samt vuxenutbildningens kock-program. Skolan har cirka 500 elever.
- Mediateket på Platengymnasiet som innefattar ungdomsgymnasiet, anpassade gymnasieskolan, högskolestuderande och vuxenutbildningen. Skolan har cirka 1 500 elever.
- Alla kommunala grundskolor har ett skolbibliotek med fackutbildad skolbibliotekarie som tillhandahåller biblioteksservice till alla grundskoleelever från förskoleklass till årskurs 9. De kommunala grundskolorna har cirka 4 800 elever.

Götabiblioteken

Götabiblioteken består av folkbiblioteken i Östergötland och Tranås kommun som omfattar 47 bibliotek och 3 bok- och biblioteksbussar.

Götabiblioteken har gemensamt biblioteksdatasystem, webbsida, e-tjänster, medieförsörjning och transporter.

Götabiblioteken har etablerade samarbeten kring demokratifrågor, digital delaktighet och tillgänglighet. Biblioteken samverkar kring läsfrämjande, litteratur, folkbildning, programverksamhet och bibliotekens prioriterade målgrupper.

Götabibliotekens utgångspunkt är jämlik biblioteksservice för invånare i hela Östergötland och Tranås kommun. Det långsiktiga målet är ett hållbart och demokratiskt samhälle där alla når sina drömmar.

Detta når biblioteken genom att

- guida, främja utbyte av tankar, kreativitet, idéer, dialog och skapa möjligheter för människor
- förverkliga demokratin i vardagen genom förståelse för invånarnas och samhällets behov, förväntningar och förutsättningar
- möjliggöra samverkan mellan samhällets olika aktörer i syfte att skapa förutsättningar för utveckling
- tillgängliggöra och möjliggöra digital användning för alla

För Götabiblioteken är Biblioteksutveckling Östergötland en resurs som initierar samverkan, förändringsprocesser, främjar erfarenhetsutbyte och genomför kompetenshöjande insatser. Biblioteksutveckling Östergötland samordnar drift och utveckling av gemensamma bibliotekstjänster samt leder ett antal nätverk inom Götabiblioteken.

Bibliotekens prioriterade grupper

Bibliotekslagen säger att biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla men att biblioteken ska lägga särskild fokus på tre prioriterade grupper.

Dessa är:

- Personer med funktionsnedsättning. Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.
- De nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska. Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på
 1. de nationella minoritetsspråken
 2. andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska
 3. lättläst svenska
- Barn och unga. Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

Bibliotekens fokus- och utvecklingsområden

”Frihet, välbefinnande, samhällelig och personlig utveckling är grundläggande mänskliga värden, som bara kan uppnås genom att medborgarna är välinformerade och ges möjlighet att utöva sina demokratiska rättigheter och spela en aktiv roll i samhällslivet. Medborgarnas aktiva deltagande och demokratiska utveckling är beroende av en fullgod utbildning samt en fri och obegränsad tillgång till kunskap, tankar, kultur och information. Folkbiblioteken som lokalt kunskapscentrum utgör en grundförutsättning för ett livslångt lärande, ett självständigt ställningstagande och en kulturell utveckling för den enskilde och för olika grupper i samhället.”¹

Biblioteken i Motala ska genom sina uppdrag och mål bidra till kommunens och dess invånares utveckling. Verksamheterna har identifierat nio olika fokusområden som visar riktningen för att uppfylla bibliotekens uppdrag och mål samt framtida utvecklingsområden biblioteken står inför.

Mötesplats för alla

Biblioteken är den fria och öppna mötesplatsen, det publika vardags- och arbetsrummet med plats för alla. Motalas bibliotek ska erbjuda attraktiva och välkomnade miljöer där människor i alla åldrar, med olika bakgrund samt personer med funktionsnedsättningar kan mötas och ta del av information, kunskap och upplevelser. Alla människor ska kunna använda Motala bibliotek som mötesplats, men särskilda insatser ska göras för de prioriterade grupperna.

Motala bibliotek ska erbjuda kulturella upplevelser i egen regi eller i samarbete med andra aktörer. Biblioteken ska fungera som kreativa och öppna platser, där medborgarna kan delta både som åskådare och aktörer. Biblioteken ska erbjuda forum för dialog och utbyte av erfarenheter, idéer och kompetenser. Motala bibliotek ska prioritera program och aktiviteter som vänder sig till bibliotekets prioriterade grupper.

Motala bibliotek ska erbjuda en flexibel användning av biblioteksrummet för att främja lärande, eget skapande, läsning, upplevelser och möten.

Motala bibliotek ska jobba för att barn och unga ska tycka att biblioteket är en naturlig plats att besöka enskilt eller med vänner och familj. Folkbiblioteken ska erbjuda en lustfylld verksamhet för barn och unga på fritiden, och vara en självklar mötesplats för alla barn och föräldrar och andra vuxna i barns närhet.

Demokrati

Motala bibliotek ska bidra till att medborgarna blir välinformerade och har möjlighet att bilda sig egna uppfattningar i olika frågor. Genom att erbjuda ett brett och allsidigt bestånd av olika medier, inklusive tillgång till Internet, bidrar biblioteken till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Arrangemang, utställningar, föreläsningar och övrig programverksamhet som erbjuds på Motala bibliotek ska spegla ett brett samhällsspektrum.

¹ IFLA:s/Unescos folkbiblioteksmanifest 2022

Genom att arbeta uppsökande ska biblioteket nå ut till fler och förmedla service även till biblioteksovana. Förhoppningsvis leder det till fler biblioteksbesök på lång sikt och främjar demokratin.

I enlighet med Barnkonventionen, som blev lag 2020, ska biblioteken beakta barns och ungas rättigheter. Motala bibliotek har tagit fram en handlingsplan som ska ligga till grund för att barnperspektivet genomsyrar verksamheten och att barn blir delaktiga i frågor som berör dem. På Motala bibliotek ska barn hitta information om sina rättigheter.

Skolbibliotekets arbete med medie- och informationskompetens är en förutsättning för att öka elevers insikter, empati och förståelse för människors olikheter och erfarenheter. Detta stärker förmågan att inse vikten av ett demokratiskt samhälle.

Tillgänglighet

Då folkbiblioteket är till för alla ska Motala bibliotek sträva mot att vara anpassade för människor i olika åldrar, med olika bakgrund och olika fysiska och psykiska förutsättningar. Det ska vara lätt att komma i kontakt med personalen på biblioteken via telefon, e-post, eller sociala medier samt vid ditt besök. De som kontaktar biblioteket ska bemötas på ett serviceinriktat och tillmötesgående sätt. Information om bibliotekets utbud och tjänster ska finnas på svenska, engelska och finska.

Det digitala biblioteket som kommuninvånarna kommer åt hemifrån ska vara öppet dygnet runt. Här får besökaren tillgång till e-medier, databaser och lästips. Det går att beställa och låna om fysiska medier samt övriga tjänster.

För att tillgodose behov hos personer med olika typer av funktionsnedsättningar som begränsar läsförmågan ska biblioteken erbjuda alternativa sätt att läsa, exempelvis tryckta böcker med stor stil, talböcker att lyssna på, böcker med tecken som stöd och lättlästa böcker med korta och enkla meningar. Bibliotekens Äppelhyllor har böcker och information för och om barn och unga med funktionsnedsättningar. För barn med sen språkutveckling erbjuder Motala bibliotek Språkpiller, böcker som logopeden ger på recept. Språkväskor med lässtimulerande material som uppmuntrar till att leka med språket finns också på biblioteken för utlån.

Motala bibliotek ska arbeta uppsökande och för likvärdighet. Alla invånare ska ha rätt till biblioteksservice. Här är biblioteksbussen viktig för att nå ut med biblioteksservice till förskolor och skolor samt boende på landsbygden. Biblioteksbussen gör det möjligt för kommuninvånarna som bor långt från närmsta fysiska bibliotek att ha tillgång till litteratur, samhällsinformation och digital hjälp. För de personer som inte själva kan ta sig till något av kommunens bibliotek på grund av långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning ska det finnas möjlighet att få medier hemskickade genom verksamheten Boken kommer.

Motala bibliotek har tagit fram en tillgänglighetsplan för att säkerställa att verksamheten är tillgänglig för kommunens invånare. Denna uppdateras årligen.

Skolbibliotekens lokaler ska vara tillgängliga för alla elever. Skolbiblioteket ska bemannas så att elever kan få hjälp med att hitta litteratur och information för läsning och skolarbeten.

Skolbibliotekarien ska jämte pedagogen bidra till elevers måluppfyllelse och det är därför av yttersta vikt att det bereds möjlighet att arbeta nära elever i klassrummen. Skolbibliotekarierna skall aktivt verka för att tillgängliggöra läsfrämjande bestånd, med varje unik elevs behov för ögonen, särskilt med avseende på läsnedsättning och/eller annat modersmål än svenska. Detta ska ske i samverkan med berörda pedagoger, såsom speciallärare och modersmålslärare.

Skolbibliotekarierna är de enda på skolorna som har rätt att registrera konton för nedladdning av talböcker till elever med läshinder. De har stor kunskap om andra alternativa medier för lärande. Därför ska skolbiblioteket finnas med som en resurs i de åtgärdsprogram som skolan upprättar för att säkerställa att eleven får rätt hjälp för att nå målen.

Biblioteket som lärmiljö

Folkbiblioteken är viktiga centra för både det informella och formella lärandet, för språk- och läsutveckling, för kunskap och information samt för digital delaktighet. På biblioteken i Motala ska det finnas studieplatser för enskilda studier och i grupp. Det ska finnas teknik som datorer, skanner och skrivare för den som behöver. Folkbibliotek ska erbjuda plats och möjligheter för släkt- och hembygdsforskning för att tillmötesgå intresse för släktforskning och lokalhistoria.

Motala bibliotek ska erbjuda en flexibel användning av biblioteksrummet för att främja lärande, eget skapande, läsning, upplevelser och möten. Barn och unga lär genom lek och skapande. Därför ska de erbjudas aktiviteter som främjar fantasi och skaparlust. Bibliotekens barnavdelningar utformas för att främja detta.

Alla elever på de kommunala skolorna i Motala kommun ska ha tillgång till skolbibliotek bemannade med fackutbildade bibliotekarier. Skolbiblioteksrummet ska inbjudas till läsning och studier men det är viktigt att skolbiblioteket inte bara är ett rum. Det ska vara en verksamhet som stödjer elevernas lärande. Skolbibliotekarien ska därför arbeta läsfrämjande, vara en del i undervisningen samt bistå eleverna att hitta material till skolarbeten.

Medier och information

Motala bibliotek ska erbjuda ett brett medieutbud i olika format och på olika språk samt anpassade medier för personer med funktionsnedsättningar. Utöver fysiska medier ska Motala bibliotek även erbjuda e-böcker, e-ljudböcker och e-film.

Motala bibliotek ska erbjuda ett varierat och uppdaterat bestånd av såväl äldre som modern litteratur till alla åldrar. Det ska finnas både det som anses smalt likväl det som är mer efterfrågat. Inköpsförslag ska uppmuntras och välkomnas för att främja delaktighet och inflytande. Motala bibliotek ska kostnadsfritt låna ut alla medieslag och utan extra avgifter ta hem beställda medier från andra bibliotek.

Motala bibliotek ska följa teknikutvecklingen och verka för att det finns fungerande IT-miljöer på samtliga bibliotek för att det digitala utbudet ska kunna tillgängliggöras.

Motala bibliotek ingår i Götabiblioteken; ett samarbete mellan biblioteken i Östergötland och Tranås kommun. Detta samarbete ökar individens tillgång till böcker och andra medier. För att medieutbudet ska möta behoven och önskemålen i den egna kommunen ska det finnas en lokal medieplanering.

Motalas bibliotek bistår förskolan med litteratur då det främjar och stimulerar barns språkutveckling. Förskolans behov ska beaktas vid inköp och ett tätt samarbete ska finnas mellan de olika verksamheterna. Grundskolans behov tillgodoses genom skolbibliotek på respektive skola samt det gemensamma bokbeståndet på Skolbibliotekscentralen som finns på huvudbiblioteket.

Skolbiblioteken ska ha ett medieurval som speglar skolans inriktningar samt stimulerar till läsning och lärande i skolan och på fritiden. De ska erbjuda ett brett sortiment av skönlitteratur, både på svenska och, om möjligt, på de språk som är aktuella på skolan.

Skolbiblioteken arbetar också aktivt med digitala resurser och verktyg samt ansvarar jämte lärare för utvecklingen av elevernas medie- och informationskompetens. De nya digitala utmaningarna, bland annat Open AI, kräver regelbunden fortbildning samt samverkan med lärarna om nya pedagogiska förhållningssätt.

Integration, mångkultur och nationella minoriteter

För många nyanlända är biblioteket ett av de första mötena med svenska samhället och motalaborna. Motala bibliotek ska verka för ökad integration i samhället och minska språkhindret genom att prioritera mångfald i sitt utbud av medier och programverksamhet. Biblioteket strävar efter att kunna tillhandahålla ett uppdaterat och relevant medieutbud på språk aktuella för motalaborna och på lätt svenska.

Enligt paragraf 5 i bibliotekslagen så ska biblioteken ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna som är judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Motala bibliotek bidrar till detta genom att erbjuda litteratur på minoritetsspråken och sprida kunskap om folken och kulturerna genom programverksamhet. Bland minoritetsspråken ägnas finskan särskild uppmärksamhet eftersom Motala är finskt förvaltningsområde.

Skolbibliotekens verksamhet ska medverka till att stärka språkutvecklingen hos elever med svenska som andraspråk, både modersmålet och svenska.

Läslust

Motala bibliotek ska arbeta för att skapa, öka och bevara läsförmågan hos såväl den prioriterade gruppen barn som hos vuxna.

För att främja läsning och skapa läslust ska biblioteken i Motala arbeta med olika metoder för att inspirera dels den ovana men även den vana läsaren. Bibliotekens utbud ska vara brett och inspirerande. All typ av läsning ska uppmuntras. I bibliotekslokalerna ska litteraturen och författare lyftas fram och presentera genom utställningar och boktips. För de som hellre läser digitalt ska det finnas information och hjälp att komma igång. I programverksamheten ska ingå arrangemang kring litteratur och författare som lockar till läsning i alla åldrar och som lyfter litteraturen som konstform.

Enligt paragraf 8 i bibliotekslagen ska folkbiblioteken ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning. Motala bibliotek ska rikta sig mot alla åldersgrupper från de allra yngsta till vuxna.

För de allra yngsta, 0–3 år, satsar Motala bibliotek, genom projektet Bokstart, på att stärka föräldrars roll i läsning och sitt barns språkutveckling. Fram till 2025 testar Motala bibliotek metoden att genom samarbete med barnhälsovården göra hembesök hos nyfödda barn och deras föräldrar i några av kommunens bostadsområden. Tillsamman med förskolor i aktuella områden testar Motala bibliotek också att upprätta kapprumsbiblioteket på förskolorna som barnfamiljerna kan ta del av.

För att nå barn i förskoleåldern samarbetar Motalas bibliotek med förskolorna genom att erbjuda sagostunder, teater och andra evenemang. Barnen på förskolorna får tillgång till litteratur genom besök av biblioteksbussen och boklådor. Barnbibliotekarierna erbjuder också läsfrämjande och språkutvecklande utbildning till kommunens förskolepedagoger.

För barn i skolåldern jobbar Motala bibliotek med olika aktiviteter för att locka till läsning under fritiden, exempelvis boktips, läsutmaningar, bokklubbar och lovverksamhet med läsning och berättelsen i fokus.

Skolbiblioteken når alla barn och unga inom kommunala skolor och har därför en tydlig socioekonomiskt utjämnande roll med det läsfrämjande arbetet.

Skolbibliotekens huvudfokus är måluppfyllelse. Läsförmågan gör stor skillnad i alla ämnen. Därför är det viktigt att skolbibliotekarien fungerar som medpedagog i arbetet med läsförståelse både för läsningen i skolan och elevernas fritidsläsning. Skolbiblioteket ska ha inbjudande lokaler som lockar till läsning.

Digital delaktighet

Det är en demokratisk rättighet att ha möjlighet att ta del av information och använda digitala tjänster. Motala bibliotek ska genom sitt DigidelCenter aktivt arbeta för att öka den digitala delaktigheten bland kommuninvånarna, såväl vuxna som barn, för att främja demokrati och aktivt medborgarskap.

Motala bibliotek ska erbjuda digitala lärmiljöer med god teknisk standard. Det ska finnas möjlighet att låna dator på biblioteken och ha tillgång till lättåtkomliga trådlösa nätverk. Bibliotekets databaser och e-medier ska i första hand vara ip-baserade för att ge ökad tillgång. Det ska även finnas publik skanner och skrivare på alla bibliotek.

Motala bibliotek ska erbjuda digitala lärmiljöer för gruppundervisning och enskilda studier. Personalen ska ha ett pedagogiskt förhållningssätt och kompetens med både spets och bredd.

MIK (medie- och informationskunnighet) inkluderar de färdigheter vi behöver för att utöva våra demokratiska rättigheter i dagens digitala samhälle. Till dessa färdigheter räknas digital kompetens eller informationskompetens, som beskriver förmågan att kunna söka, finna, kritiskt granska och använda information för olika syften och i olika sammanhang. Det här är färdigheter och kompetenser som är bibliotekens kärnuppgifter.

Motala bibliotek ska främja användning av informationsteknik för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet. Biblioteken är viktiga kunskapsnoder för att överbrygga den digitala klyftan, och ska erbjuda kostnadsfria kurser och handledningar på det digitala området.

För barn och unga erbjuder biblioteken MIK-aktiviteter för att på ett lustfyllt sätt prova på och lära sig digitala verktyg, öva på ett kritiskt förhållningssätt och lösa problem samt omsätta idéer till handling. Dessa aktiviteter riktar sig till förskola och skola samt till barn och unga på fritiden.

Skolbiblioteket är en del av skolans digitala infrastruktur och ska vara en drivande part i skolans MIK-arbete.

Samverkan

Motala bibliotek ska ha väl utvecklade samarbeten med olika aktörer på lokal, regional och nationell nivå.

På lokal nivå samarbetar biblioteken med barnhälsovården, förskola, skola, omsorg, andra kommunala verksamheter, folkbildning, föreningar, vuxenutbildning, kulturarv och andra kulturverksamheter.

På regional nivå ingår Motala bibliotek i Götabiblioteken, som är ett bibliotekssamarbete mellan alla kommuner i Östergötland och Tranås kommun. Motala bibliotek ska ta aktiv del i det regionala bibliotekssamarbetet genom deltagande i arbetsgrupper och utvecklingsarbete.

Motala bibliotek bidrar tillsammans med övriga bibliotek i länet även till nationell biblioteksutveckling. Götabiblioteken är en del av den nationella bibliotekskatalogen Libris, som utvecklas till en gemensam biblioteksresurs för hela landet.

Skolbibliotekets verksamhet bygger på samverkan med pedagoger, modersmålslärare, elevhälsoteam med flera.

Skolbibliotekens personal samverkar kring projekt, fortbildning och medier. Skolorna får därmed tillgång till ett större bestånd än det på det egna skolbiblioteket. Gemensamma planer för läsning, informationssökning och källkritik bidrar till likvärdig undervisning på kommunens skolor från förskoleklass till gymnasium.

Skolbiblioteken deltar i vissa av folkbibliotekens fortbildning för att stärka den egna yrkeskompetensen.

Eftersom skolbiblioteken ska bidra till det livslånga lärandet besöker grundskolans klasser sitt närmaste folkbibliotek/biblioteksbussen några gånger under skoltiden.

Motala kommuns skolbibliotek samverkar med Biblioteksutveckling i Östergötland kring fortbildning och regionala skolbiblioteksfrågor.

Utvecklingsområden

Efter pandemin och stängningen av biblioteken så har Motala bibliotek, som många andra bibliotek, märkt ett tapp i besöksantal. Motala ska på olika sätt verka för att nå ut till de som inte besöker oss idag. Genom att jobba uppsökande, samarbeten med lokala aktörer, reklam om bibliotekets tjänster och undersökningar genom UX-metoder².

Motala biblioteket ska arbeta med att nå fler låntagare som inte kan komma till biblioteket. Idag har vi tjänsten Boken kommer som är tillgänglig för boende i Motala tätort och Borensberg men det saknas möjlighet att erbjuda tjänsten till personer på landsbygden. Motala bibliotek behöver titta på lösningar för att erbjuda kunskap om vad låntagarna kan nå digitalt genom biblioteket hemifrån och för att utöka tjänsten Boken kommer till låntagare på landsbygden.

Motala bibliotek har arbetat fram en handlingsplan för arbetet med barnkonventionen som var klar i maj 2023. Nästa steg i arbetet blir att implementera handlingsplanen så att barnets bästa blir ledande i planering, beslut och utförande på Motalas bibliotek.

Den digitala utvecklingen ställer nya krav på biblioteken och dess roll i samhället har blivit än viktigare. Motala bibliotek ska ligga i framkant i utvecklingen och användandet av ny teknik för E-tjänster och e-medier, så som böcker, film, tidningar och databaser. Den digitala omvandlingen av medievärlden pågår och biblioteken ska följa den här utvecklingen så att biblioteken upplevs som aktuella och attraktiva av motalaborna.

Personalen ska erbjudas kontinuerlig kompetensutveckling vad gäller nya medier och digitala verktyg för att kunna handleda medborgarna och utveckla medie- och informationskunnighet.

Från 2024 ska det nya biblioteksfordonet tas i bruk. Det innebär nya möjligheter för Motala bibliotek; den mobila biblioteksservicen ska

² UX står för User experience och betyder användarupplevelse. UX-metoder är ett samlingsbegrepp för olika metoder som syftar till att lära känna en verksamhets besökare eller icke-besökare.

utvecklas till att även omfatta digital handledning, kulturella upplevelser och samhällsservice.

Skolbiblioteken bör bemannas så att de kan möta läroplanernas krav på att verksamheten används för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens.

Referenser

Barnkonventionen, FN:s konvention om barnets rättigheter

Bibliotekslag (SFS 2013:801)

IFLA:s/Unescos folkbiblioteksmanifest 2022

Kulturpolitisk plan för Motala kommun 2021

Lokalt utvecklingsprogram 2023–2026 för Motala kommun

Skollag (SFS 2010:800)